

CIVIL TALKS

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Yerelleştirilmesinde İyi Uygulama Örnekleri

Bilgi Notu

Avrupa
Birliği **sivil
düşün**

CIVIL TALKS

"Bu çalışma, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamiyla Civil Talks Girişimi'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır."

Avrupa Birliği **sivil düşün**

İÇİNDEKİLER

Giriş	2
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	3
1. Yoksulluğa Son.....	4
2. Açlığa Son.....	5
3. Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam.....	6
4. Nitelikli Eğitim.....	7
5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	8
6. Temiz Su ve Sanitasyon.....	9
7. Erişilebilir Temiz Enerji.....	10
8. İnsana Yaraşır İş ve Ekonomik Büyüme...	11
9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı.....	12
10. Eşitsizliklerin Azaltılması.....	13
11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar.....	14
12. Sorumlu Üretim ve Tüketim.....	15
13. İklim Eylemi.....	16
14. Sudaki Yaşam.....	17
15. Karasal Yaşam.....	18
16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar.....	19
17. Amaçlar İçin Ortaklıklar.....	20
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında İyi Uygulama Örnekleri	21
Uluslararası Boyut.....	21-23
Ulusal Boyut.....	24-26
Yerel Boyut.....	27-28
Bireysel olarak neler yapabiliriz?.....	29-30
Değerlendirme.....	30
Kaynakça.....	32

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARINDA İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Uluslararası Boyut
Ulusal Boyut
Yerel Boyut

Kalkınma Amaçlarının Yaygınlaştırılmasında Yerel
Yönetimlerin Rolü

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yaygınlaştırılmasında
Özel Sektörün Rolü

Bireysel Olarak Neler Yapabiliriz?

CIVIL TALKS

Giriş

Civil Talks; 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kendisine hedef olarak belirlemiş ve 17 başlıktan oluşan temel amaçlar hakkında farkındalık oluşturmak ve bu doğrultuda faaliyet göstermek üzere oluşturulmuş bir sivil girişimdir. İzmir merkezli bir girişim olan Civil Talks ilk etapta yerel düzeyde ve Ege Bölgesinde faaliyet göstermek ve farkındalık oluşturmak çabası içerisinde. Bu bağlamda 'Civil Talks' ana amaçlarını üç noktada yoğunlaştırmak ile birlikte bu amaçlar şu şekildedir:

- 17 tema çerçevesinde konu ile ilgili uzmanların katılımıyla **Yuvarlak Masa** toplantılarının bir çıktısı olarak tüm katılımcılarla hazırlanacak **'Politika Belgeleri'**nin oluşturulması ve kamuoyuna sunulması,
- **Speed Networking** aracılığıyla 18-30 yaş arası profesyonel adaylarının, belirlenen temalarda ki uzmanlarla buluşabilecekleri ve **kariyer süreçlerinde mentorlük ilişkisi kurabilmeleri**,
- **Sosyal Girişimcilik** modeli üzerinden sahada uygulanabilecek **mini bütçeli projelendirmeler** ile katılımcıların tecrübe edinebilecekleri bir platform yaratmak istemektedir.

Civil Talks benimsemiş olduğu hedefler doğrultusunda kaleme aldığı **'2030'da Dünyayı Nasıl Görmek İstersin? Küresel Amaçları Sahiplenmek; Geleceği Sahiplenmek!'** projesi kapsamında; Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030' a uygun olarak içeriği hazırlamış olan 'İyi Uygulama Rehberi' ile yerel kamuoyu üzerinde farkındalık oluşturulması ve iyi uygulama örnekleri ile rol model olması amaçlanmıştır. Rehber içerisinde ilk olarak; SKH-2030 teorik arka planı ele alınarak SKH' lerinin yaygınlaştırılmasında yerel yönetimlerin, özel sektörün ve sivil toplum örgütlerinin rolüne değinilecektir. Aynı zamanda Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki iyi uygulama örnekleri uluslararası, ulusal ve yerel boyutu ile değerlendirilecek olup yerel kamuoyuna örnek olarak sunulacaktır.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Modern sistemde hızlanan endüstrileşme ve küreselleşme ile birlikte değişen toplumsal yapılarda sosyal, ekonomik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar 20. yüzyılın sonlarında hem devletler hem de sivil toplum kuruluşları tarafından fark edilip çözüm yolları aranmıştır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) bunlardan birisidir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, 2012 yılında Rio de Janeiro'da toplanan Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda ortaya çıkmıştır (UNDP, 2020). 2000 yılında küresel seferberlik başlatan Binyıl Kalkınma Hedefleri'nde de yerini alan SKH bünyesinde 17 temel sosyal, ekonomik ve çevresel sorun ve çözümsel hedeflerini ele almıştır.

Sürdürülebilir Kalkınma hedefleri, Ocak 2016'da yürürlüğe girmiştir ve takip eden 15 yıl boyunca UNDP politikası ve finansmanına rehberlik edileceği UNDP tarafından vurgulanmıştır. Birleşmiş Milletler'in öncü kalkınma ajansı olan UNDP, 170'ten fazla ülke ve bölgede çalışmalarını aracılığıyla amaçların uygulamaya konulması için destek sunmaktadır.¹

Günümüzde ulusal ve yerel yönetimler, şirketler ve sivil toplum kuruluşları bahsi geçen sivil toplum kuruluşları gerçekleştirdikleri faaliyetlerde SKH'lere yer vermektedir. Yönetimler ve kurum kuruluşlar tarafından dikkate alınan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri yoksulluk, açlık, sağlık, eğitim, eşitsizliklerin azaltılması, sürdürülebilir şehirler ve iklim değişikliği gibi önemli toplumsal ve küresel sorunlara değinmektedir. Bahsi geçen konuları içerisinde dahil eden 17 madde bu bölümde özetlenecektir.

1. Yoksulluğa Son

Neo-liberalizm ve küreselleşme ile değişen toplumsal yapılarda yoksulluk başta gelen sorunlardan birisidir. Aşırı yoksulluk içinde yaşayan insanların sayısı 1990 ile 2015 arasında 1,9 milyardan 836 milyona düşse de hala çok sayıda insan en temel insani gereksinimlerini karşılamada büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Sosyal sınıf farklarındaki artış ile bu konu SHK için de önemli bir hal almıştır.²

Her ne kadar Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelerde önemli gelişmeler görülse de bu ilerlemeler dengesiz bir şekilde gerçekleşip sosyal sınıf farklarını arttırmıştır. Bununla beraber, Afrika Kıtası'na yayılmış olan yoksulluk küresel çapta etkilenmiş ve etkilemiştir. Günümüzde dünya genelinde 800 milyondan fazla insan günde 1,25 ABD dolarından daha az gelire geçinmeye çalışıyor (UNDP, 2020). Bu sebeplerden dolayı da 'Yoksulluk' SKH için ilk maddede yer alıp üzerine daha sonra ayrıntılı bir şekilde tartışılacak olan uluslararası projeler geliştirilmiştir.

² UNDP. (2020). Yoksulluğa Son - <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-1-no-poverty.html>

2. Açlığa Son

Bir önceki maddede bahsi geçen yoksulluğun yol açtığı en önemli sorunlardan birisi de açlıktır. Özellikle Afrika ülkelerinde yaygınlaşan açlık küresel bağlamda açlığa son verme çözüm yollarının araştırılmasına ön ayak olmuştur.

2014 yılı itibarıyla, genellikle çevrenin bozulması, kuraklık ve biyo-çeşitliliğin kaybının doğrudan sonucu olarak, 795 milyon insanın sürekli biçimde yetersiz beslendiği tahmin edilmektedir (UNDP, 2020). Buna rağmen son veriler göstermektedir ki son 20 yılda hızlı ekonomik büyüme ve tarımsal verimlilikteki artış, yetersiz beslenen insanların sayısında yarıdan fazla azalma sağlamıştır. Aşırı açlığın ortadan kaldırılması konusunda Orta Doğu ve Asya, Latin Amerika gibi bölgelerdeki gelişmekte olan ülkelerde önemli gelişmeler kat edilmiştir.

Bu gelişmelerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin payı büyüktür. SKH, 2030 yılına kadar açlık ve yetersiz beslenmenin her biçimini sona erdirmeyi, başta çocuklar olmak üzere tüm insanların yıl boyunca yeterli besine sahip olmasını hedeflemektedir. Hedefler arasında, küçük çiftçilerin desteklenmesi ve arazi, teknoloji ve piyasalara eşit erişimlerini destekleyen sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesi yer almaktadır (UNDP, 2020). Tüm bu çözümlerin hayata geçirilmesi için uluslararası bir iş birliği gerekmektedir.

CIVIL TALKS

3. Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam

Küresel çapta sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için toplumların sağlık düzeylerinde, ölüm oranların ve sağlık hizmetlerinde ilerlemeler kaydedilmelidir. Bu nedenle, çocuk ölüm oranlarının azaltılması, anne sağlığının iyileştirilmesi, HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklar ile mücadele SKH'nin önemli amaçlarından birisi olmakla beraber üzerine uluslararası, ulusal ve yerel çalışmalar yürütülmüştür. 1990 yılından bu yana, önlenabilir çocuk ölümlerinde dünya genelinde %50'yi aşan azalma olmuştur. Anne ölümleri de dünya genelinde %45 azalmıştır. 2000 ile 2013 arasında HIV/AIDS bulaşma oranı %30 azalmış, 6,2 milyonu aşkın insan sıtmadan kurtarılmıştır (UNDP, 2020).

Kayda geçen gelişmelere rağmen, her yıl 6 milyondan fazla çocuk, beşinci yaş günlerini göremeden ölüyor. UNDP verilerine göre ger gün 16 bin çocuk ise, kızamık ve verem gibi önlenabilir hastalıklardan ölmektedir. Bununla beraber, her gün yüzlerce kadın, hamilelik veya doğumla bağlantılı komplikasyonlar nedeniyle yaşamını yitirmektedir. Kırsal kesimlerde, doğumların yalnız %56'sına vasıflı profesyoneller hizmet veriyor.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları; AIDS, verem, sıtma ve diğer bulaşıcı hastalık salgınlarını 2030 yılına kadar ortadan kaldırmayı amaç edinen bir taahhüttür. Amaçları arasında, herkesin genel sağlık hizmeti, güvenli ve erişilebilir ilaç ve aşıya kavuşmasını sağlamak yer almaktadır.

CIVIL TALKS

4. Nitelikli Eğitim

Her çocuğun eğitim hizmetine erişim sağlayabilmesi ve eğitim hizmetindeki fırsat eşitliğinin sağlanması küresel sürdürülebilir kalkınmanın temellerinden birisini oluşturmaktadır. Özellikle gelişmekte olan bazı bölgelerdeki ağır yoksulluk, silahlı çatışmalar ve diğer acil krizler çocukların ve gençlerin eğitim hizmetinden faydalanmaları konusunda engeldir.

Nitelikli eğitim üzerine gerçekleştirilen faaliyetler sayesinde 2000 yılından bu yana, herkes için ilköğretim hedefinin başarılması yönünde büyük ilerleme kaydedilmiştir. Kalkınmakta olan bölgelerde toplam okullaşma oranı 2015 yılında %95'e ulaşmış; dünya genelinde de okula gitmeyen çocuk oranı yarı yarıya azalmıştır. Bununla beraber, eğitimdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmak adına da kız çocuklarının eğitim hayatları desteklenmiştir (UNDP, 2020).

CIVIL TALKS

5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Küresel çapta kadınlar erkeklerin sahip olduğu sosyal ve ekonomik fırsatlara sahip olmak adına zorluklarla karşılaşmaktadır. Kültürel normlardan kaynaklanan bu eşitsizliğin azaltılması küresel çapta gelişmeye katkı sağlayacağından Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde yerini almıştır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), 2000 yılından bu yana, diğer BM ortaklarımız ve uluslararası toplum ile birlikte, toplumsal cinsiyet eşitliğini, çalışmalarının merkezine almaktadır. UNDP verilerine göre, 15 yıl öncesine göre daha çok sayıda kız çocuğu okula gidiyor ve bölgelerin çoğunda ilköğretimde cinsiyet eşitliği sağlanmış durumdadır (2020). Ayrıca, 1990 yılında tarım dışında ücretli işçilerin %35'ini oluşturan kadınlar, artık tarım dışında ücretli işgücünün %41'ini oluşturuyor.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleştirilmesi için, kadınların arazi ve mülk gibi ekonomik kaynaklar üzerinde eşit haklara sahip olmasını sağlamak hayati önem taşımaktadır. Günümüzde kamu görevindeki kadın sayısı her zamankinden daha yüksek; ancak kadın liderlerin teşvik edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini daha ileriye götürecek politikalar ve mevzuatın güçlendirilmesi gerekmektedir; SKH'nin hedefleri arasında da bu konular yer almaktadır.

CIVIL TALKS

6. Temiz Su ve Sanitasyon

“Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam” hedefinin etkili bir şekilde küresel boyutta gerçekleştirilmesi açısından temiz su kaynaklarının varlığı önem teşkil etmektedir. Özellikle Afrika ülkelerinde karşılaşılan temiz su ve sanitasyon konusundaki problemler çözüme eriştirilmelidir. Sağlıklı su kaynaklarına erişimin zor olması yanında su kıtlığı yüzyılımızın korkulu rüyası haline gelmiştir.

Su kıtlığı, dünya genelinde insanların %40’tan fazlasını etkiliyor; iklim değişikliği sonucunda küresel ısınma nedeniyle, bu oranın daha da yükselmesi beklenmektedir. Bununla beraber, 1990 yılından bu yana 2,1 milyar insanın daha iyi su ve sıhhi koşullara erişmesi sağlanmıştır (UNDP, 2020).

UNDP verileri göstermektedir ki 2011 yılında 41 ülke su sıkıntısı yaşamıştır; bunların 10’unda yenilenebilir temiz su kaynakları tükenmek üzeredir ve artık alternatif kaynakları kullanmak zorundalardır. 2050 yılına kadar, her dört insandan en az birinin, sık sık yaşanan su sıkıntısından etkileneceği tahminler arasındadır (UNDP, 2020).

2030 yılına kadar herkesin güvenli ve erişilebilir içme suyuna kavuşmasını sağlamak için, altyapıya yatırım yapmak, sıhhi tesisleri inşa etmek ve her düzeyde hijyeni teşvik etmek Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasındadır. Bununla beraber, ormanlar, dağlar, sulak alanlar ve nehirler gibi suyla bağlantılı eko-sistemleri korumak ve eski haline getirilmelidir.

CIVIL TALKS

7. Erişilebilir ve Temiz Enerji

Post-modern toplumlarda teknolojinin ve doğal olarak enerji kaynaklarının önemi ve kullanımı artmıştır. UNDP'nin belirttiği kaynaklara göre, 1990 ile 2010 arasında, elektriğe erişimi olan insan sayısı 1,7 milyar daha artmıştır. Fakat küresel bağlamda nüfus artmaktadır ve nüfus arttıkça arttıkça, ucuz enerjiye talep de artacaktır.

Temiz enerjinin teşvik edilmesi, 2011 yılı itibarıyla küresel enerjinin %20'den fazlasının yenilenebilir kaynaklardan üretilmesini sağlamıştır. Yine de, her beş insandan birinin elektriğe erişimi olmamakla beraber talep artmaya devam ettikçe, dünya genelinde yenilenebilir enerji üretiminde büyük bir artış gerekecek (UNDP, 2020).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), bu hedefin gerçekleştirilmesi adına güneş, rüzgar ve termal gibi temiz enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmişti (2020). Bununla beraber, gelişmekte olan ülkelerin tümünde temiz enerji sağlayacak altyapının genişletilmesi ve teknolojinin yükseltilmesi, hem büyümeyi teşvik edebilecek hem de çevreye katkıda bulunabilecek kritik hedefler arasındadır.

CIVIL TALKS

8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

Sosyal sınıf farklarının artmasındaki bir diğer neden ise iş koşullarındaki adaletsiz koşullardır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaygın olan bu durum Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafınca da ele alınmıştır.

2008 yılındaki ekonomik kriz ve küresel durgunluğun kalıcı etkilerine rağmen, aşırı yoksulluk içindeki işçi sayısı son 25 yılda büyük ölçüde azalmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde orta sınıf, toplam istihdamın artık %34'ten fazlasını oluşturuyor ve bu rakam geçen yıllara göre oldukça yüksektir (UNDP, 2020).

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, sürdürülebilir ekonomik büyüme, daha yüksek verimlilik düzeyleri ve teknolojik yenilikleri teşvik ettiğini belirtmiştir. Girişimcilik ve iş imkanlarının teşvik edilmesini savunan UNDP, zorla çalıştırılma, kölelik ve insan ticareti gibi insana yakışmayan durum ve koşulların ortadan kaldırılması üzerine de hedeflere sahiptir. Bu iş koşullarının kadın ve erkeklere eşit bir şekilde sağlanması ise en önemli hedefler arasındadır.

CIVIL TALKS

9.Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı

Post-modern neo-liberal düzende altyapı ve yenilikçi görüşler önem kazanmıştır. Dünya nüfusunun artmasıyla beraber yeni endüstriler ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin büyümesi de önem kazanmıştır.

Teknolojik ilerleme, yeni iş imkanları yaratma ve enerji verimliliğini artırma gibi ekonomik ve çevresel sorunlara kalıcı çözümler bulmanın anahtarlarından olmakla beraber SKH içerisinde de yer almaktadır. Sürdürülebilir endüstrilerin desteklenmesi ve bilimsel araştırma ve yeniliğe yatırım yapılması, sürdürülebilir kalkınmayı mümkün kılan önemli yollardır (UNDP, 2020).

Fakat internet erişimi hala küresel çapta bir sorundur. Dünyada 4 milyardan fazla insanın internete erişimi bulunmamaktadır (UNDP, 2020). Bilgi asimetrisinin giderilmesi ve teknoloji alanında fırsat eşitliğinin sağlanması açısından çalışmalar yürütülmesi hedefler arasındadır.

CIVIL TALKS

10. Eşitsizliklerin Azaltılması

Gelir eşitsizliğinin artıyor olduğu, en zengin %10'luk kitlenin, toplam küresel gelirin %40'ını elde ettiği hususundaki veriler sosyal sınıf farkının ne derece eşitsiz ve adaletsiz olduğunu gözler önüne sermektedir. En yoksul %10'luk dilim ise, küresel gelirden yalnız %2 ila 7 arasında pay alıyor. Nüfus artışını da dikkate aldığımızda, gelişmekte olan ülkelerde eşitsizlik %11 oranında büyümüştür.³

Bu eşitsizliklerin kökeninde farklı nedenler yer almaktadır. Bunlardan en yaygın olanları cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf ve yaşdır. Bu gruplara ait eşitsizliklerin azaltılması ve hatta ortadan kaldırılması için etkili ve gerekli politikalar geliştirilmelidir.

UNDP'nin çözüm önerilerinde yer alan gelir eşitsizliği, küresel çözümler isteyen küresel bir sorundur. Çözüm, mali piyasalar ve kurumların düzenlenmesi ve izlenmesini iyileştirmeyi, kalkınma yardımları ve doğrudan yabancı yatırımları en çok ihtiyaç duyulan bölgelere yönlendirmeyi içerir (UNDP, 2020).

³ UNDP. (2020). Eşitsizliklerin Azaltılması - www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-10-reduced-inequalities.html

CIVIL TALKS

11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Bulduğumuz yüzyılda, kentleşme oranlarında artış kent sorunlarına da sebebiyet vermiştir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde iç göçün artması ile yoğunlaşan kent hayatı 'Sürdürülebilir Şehir' kavramının SKH içerisinde dahil edilmesine ön ayak olmuştur.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde karşılaşılan sorunlar arasında yoksulluk, güvenli ve erişilebilir konutların yetersizliği ve kentsel dönüşüm ve kent planlamalarındaki sorunlardır. Bu sorunların çözüme kavuşturulmasında ulusal ve yerel yönetimlere büyük roller düşmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri de 2030 yılına kadar sürdürülebilir şehirlerin yaygınlaştırılmasını hedefleri arasına almış ve üzerine çalışmalar düzenlenmiştir.

12. Sorumlu Üretim ve Tüketim

Neo-liberal küresel dünyada teknolojinin de gelişmesi ile beraber tüketim alışkanlıklarında dönüşümler yaşanmıştır. Hızlı tüketimin artması ile beraber insanlığın ekolojik ayak izi de artış göstermiştir. Geri dönüşüm düşünülmeden gerçekleştirilen tüketim alışkanlıkları ve doğaya zararlı hammaddeden elde edilmiş ürünlerin bilinçsiz kullanması bu başlığı SKH içerisine dahil etmiştir.

Daha verimli üretim ve tedarik zincirlerinin yaratılmasında, satıcı ve tüketici düzeyinde küresel kişi başına gıda atığının yarı yarıya azaltılması da çok önemlidir. Bunun sayede, gıda güvenliğini artırabilir ve kaynakları daha verimli kullanan ekonomiye doğru geçişi sağlanabilir (UNDP, 2020).

13. İklim Eylemi

Üretimde kullanılan doğa dostu olmayan hammaddeler ve bir önceki bölümlerde bahsedilen tüketim alışkanlıklarındaki dikkatsizlik küresel ısınmayı tetiklemektedir. Fosil yakıtların yakılması, sanayi süreçleri, arazi kullanımı değişiklikleri ve ormansızlaşma gibi çeşitli nedenlerden, önemli sera gazlarının atmosferdeki birikimleri sanayi devriminden beri hızla artmakta ve doğal sera etkisi kuvvetlenmektedir (Türkeş, 2008).

Küçülen buzullar ve Orta Asya'da azalan su kaynakları, sulama ve hidroelektrik üretimini ciddi biçimde etkileyebilir. Moldova ve Güney Ukrayna'da ağır kuraklık yaşanıyor ve büyük zirai kayba neden oluyor. Bununla beraber, Hırvatistan'ın başkenti, 2050 yılına kadar sıfır karbonlu şehir olacağını vaad etmiştir. Ayrıca, Gürcistan sel felaketine karşı ileri uyarı sistemleri ve daha iyi koruma geliştirmiştir (UNDP, 2020). Yapılan bu çalışmalar, 2030 SKH'nin gerçekleştirilmesi için önemli adımlardandır.

CIVIL TALKS

14. Sudaki Yaşam

Dünya'nın büyük bir çoğunluğu sularla kaplı olmakla beraber, dünya nüfusunun önemli bir kısmı için su kaynakları geçim ve beslenme kaynağıdır. Bu nedenle de denizlerdeki biyo-çeşitlilik hayati öneme sahiptir. Maalesef ki küresel ısınma, çevre kirliliği gibi bir sürü nedenden dolayı yeryüzündeki su kaynakları tehlikededir.

UNDP'nin sunduğu veriler, okyanusların insanların ürettiği karbondioksitin yaklaşık %30'unu da emdiğini ve sanayi devriminin başlangıcından bu yana, okyanus asitlenmesinde %26 artış görüldüğünü göstermektedir. Bununla beraber, okyanusun her kilometre karesinde ortalama 13 bin parça plastik atık bulunuyor.⁴

Su kaynaklarının korunması 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne de konu olmuştur. Sudaki yaşamı ve su kaynaklarını korumaya yönelik planlar uluslararası, ulusal ve yerel boyutta hayata geçirilmeye başlanmıştır.

CIVIL TALKS

15. Karasal Yaşam

Sudaki yaşam kadar karasal yaşam da önem teşkil etmektedir. Tarım, hayvancılık gibi sektörlerde önemli role sahip olan karalar da endüstrileşmenin hızlı yayılımından ve kentleşmeden olumsuz etkilenmiştir. Günümüzde, önemli ölçekte toprak bozulmasına tanık oluyoruz; ekilebilir arazilerin kaybı, tarihsel oranların 30 ila 35 misline ulaşmıştır. Ayrıca, kuraklık ve çölleşme de her yıl artmakta olup dünya genelinde 12 milyon hektarın kaybına yol açmaktadır.⁵

Bu nedenle de karasal yaşamın korunması, ekosistemin canlandırılması, karasal doğal kaynakların eski verimli haline dönüştürülmesi adına UNDP ⁶karasal yaşamı SKH içerisine dahil etmiştir.

⁵ UNDP - www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-15-life-on-land.html

CIVIL TALKS

16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar

Küreselleşme ile ülkeler arası bilgi, insan ve sermaye akışı hızlanmıştır. Sınırların kolaylıkla geçilebildiği yeni sistemde uluslararası ve ülke içi barış ve adaletin sağlanması vurgulanması konular içerisinde yerini almıştır.

Şiddet ve çatışma dolu bir ortam, ülke içerisinde güvensizlik yarattığı gibi sürdürülebilir kalkınma açısından olumsuz etkilere sahiptir. Her türlü şiddetin ve istismarın yaygın olduğu bir ülkede hukukun üstünlüğü sorgulanmaya başlar ve böyle bir ortam ülkenin ekonomisini de oldukça olumsuz etkiler. Küresel anlamda barış ortamının sağlanması açısından her ülkenin kendi içerisinde barışçıl ve adaletli bir sistem oturtması önem teşkil etmektedir. Bu sebeple de 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) içerisinde yerini almıştır.

17. Amaçlar İçin Ortaklıklar

Küreselleşmenin teknolojik gelişmelerle hızlanması sermaye ve bilginin yaygınlaştırılmasını da hızlandırmıştır. İlişkilerdeki bu hızlanış, uluslararası iş birliği gerekliliğini doğurmuştur ki ölkeler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi üzerine çalışmalar düzenlenmiştir.

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri de ulusal planları desteklemek adına Kuzey-Güney ve Güney-Güney iş birliğini artırma amacını benimsemektedir. Uluslararası ticaretin geliştirilmesi için adil, şeffaf, evrensel kurallara dayalı bir ticaret sistemin oluşturulması gerekmektedir.⁶

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 17 maddesi bu şekilde özetlenebilir. Bahsedilen 17 madde ile dünya genelinde sosyal, ekonomik ve ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda, uluslararası, ulusal ve yerel boyutlarda farklı erimlerde çalışmalar yürütölmüştür.

⁶ UNDP - <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-17-partnerships-for-the-goals.html>

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında İyi Uygulama Örnekleri

Uluslararası Boyut

UNDP 170'ten fazla ülke ve bölgede farklı faaliyetlere destek vererek sürdürülebilir bir gelecek yaratmak hedefiyle faaliyetler düzenlemektedir. Bununla beraber, dahil olan ülke ve bölgeler de bu çalışmalarını destekleyip post-modern sistemi modernizmin sebebiyet verdiği çevre kirliliği ve artan sosyal sınıf farkları gibi sürdürülebilirliğe zarar veren temalardan arındırmaya yönelik hedeflerde faaliyetler düzenlemektedir. Özellikle iklim değişikliği konusunda büyük bir iş birliğine girildiği uygulanan planlarda göze çarpmaktadır. Ekolojik dengenin korunması ve iklimsel değişikliklerin uzun vadedeki olumsuz etkilerinin arındırılması konusundaki uluslararası çalışmalar bu bölümde madde halinde sunulacaktır.

- Kazakistan'da gerçekleştirilen 'Aral Gölü Projesi' sağlıklı yaşam, sürdürülebilir şehir, iklim ve karasal yaşamı destekleyen bir proje olup önemli gelişmelere sahiptir. Projeye başlanma sebebi, dünyanın en büyük 4. gölü olan Aral Gölü'nün 1960'lardan beri küçülmesidir. Bu durum üzerine de UNDP desteği ile gölü korumak adına planlamalar yapılmıştı. 20 yıl boyunca da bu planlar doğrultusunda çalışmalar devam etmektedir. Yapılan çalışmalar temelinde göl çevresindeki yeşil alanı arttırmak, bitki türlerini ve hayvan türlerini korumaktadır. Yapılan faaliyetler çevredeki köyleri ve boş arazileri yeşillendirmeyi merkeze koyduğundan iklim değişikliği üzerine de olumlu etkilere sahiptir.⁷

CIVIL TALKS

- Bir diğer 2030 SKH doğrultusunda gerçekleştirilmiş olan proje Moldova'da gerçekleştirilmiştir. 'Moldova'nın Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Planlama Sürecinin Desteklenmesi Projesi' açlık, sorumlu üretim ve tüketim, iklim ve karasal yaşam alanlarındaki sorunları çözmeye yöneliktir. Moldova'nın böyle bir proje için seçilme sebebi topraklarının büyük bir çoğunluğunun tarıma elverişli olmasına rağmen yaşanan iklim değişikliklerinden bu verimli toprakların zarar görmesidir. Küresel ısınma ile artan sıcaklık, bölgedeki su kaynaklarını azaltmakla beraber kuraklık toprak erozyonlarına sebep vermiştir ve bu koşullardan çiftçiler de olumsuz etkilenmiştir. Bu gibi sorunların çözülmesi adına 2030 SKH doğrultusunda desteklenen Moldova içerisinde ulusal ve yerel boyutlarda toprağın veriminin artırılması adına çalışmalar desteklenmiştir.⁸
- Azerbaycan da uluslararası bağlamda Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne dahil edilen önemli ülkelerden birisidir. Clima East Programı ile Azerbaycan, Gürcistan ve Moldova gibi ülkelerde sürdürülebilir şehirler oluşturup daha sorumlu üretim ve tüketimle karasal yaşamı korumak ve iklim değişikliklerin önüne geçilmek istenmiştir. Clima East projesi iki ana bileşenden oluşmaktadır: ilki, iklim değişikliğine yönelik ekosistem tabanlı yaklaşımların geliştirilmesini destekleyen bir dizi pilot projeden oluşmaktadır. İkincisi ise, bölgesel işbirliğini destekleyerek ve AB iklim değişikliği politikalarına, yasalarına ve uzmanlığına bilgi erişimini iyileştirerek ortak ülkelerde iyileştirilmiş iklim değişikliği politikalarını, stratejilerini ve pazar mekanizmalarını teşvik etmeyi amaçlayan bir politika bileşenidir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışmalar, Azerbaycan topraklarındaki verimi arttırdığı gibi doğa yaşamını canlandırmıştır.⁹
- 2030 SKH dahilinde Belarus içerisinde de çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Sorumlu üretim ve tüketim ile beraber karasal yaşamın ve iklimin korunması adına gerçekleştirilen projeler de meyvelerini vermeye başlamıştır. Clima East Program eşliğinde yapılan çalışmalar ile 714 hektarlık arazi tüm fen bitki örtüsünden temizlenmiştir (yıllık planın % 140,6'sına denk gelmektedir). Bununla beraber, 1.800 ton kuru odun ve 0,9 ton kamış hasat edilmiştir.¹⁰

⁸ UNDP Climate – Smart Farming Technology - <https://undp-climate.exposure.co/smart-farming-technology>

⁹ UNDP Climate – Azerbaijani Pastoral - <https://undp-climate.exposure.co/azerbaijani-pastoral>

¹⁰ UNDP Eurasia – How are We Helping Countries Adapt to Climate Change? -

<https://undpeurasia.exposure.co/how-are-we-helping-countries-adapt-to-climate-change>

CIVIL TALKS

- Bir diğer UNDP tarafınca desteklenen ekolojik proje Ukrayna'da yer almaktadır. Ukrayna'daki Clima East Pilot Projesi, AB finansmanı ve UNDP desteğiyle, ulusal sera gazı (GHG) envanter sisteminin kapasitesini artırmanın yanı sıra ekosisteme dayalı bir yaklaşım geliştirip pilot uygulama yoluyla turbalıkların sürdürülebilir kullanımını yeniden sağlamak ve teşvik etmek için çalışmaktadır. Bozulmuş özel ekilebilir turbalıkları yerel halk için yüksek değere sahip yarı doğal koşullara dönüştürmek ve biyolojik çeşitliliğin korunması gibi önemli faaliyetler içeren proje önemli başarılar elde etmiştir.¹¹
- Önceki bölümümüzde de paylaşıldığı gibi erişilebilir temiz enerji sağlamak ve bu enerji kaynaklarını korumak Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin maddeleri arasında yer almıştır. Bu konuda Bosna-Hersek'te yapılan çalışmalar güzel örnek oluşturmaktadır. Bosna-Hersek'te savaştan dönen yaklaşık 3.000 aile, esas olarak yasaklayıcı elektrik şebekesi bağlantı maliyetleri nedeniyle elektriksiz yaşıyor. Örneğin, 20 hane ile Veliko Ocijevo köyünün, ticari elektriği tekrar çalışır hale getirmek için 350.000 Euro'ya veya hane başına yaklaşık 17.500 Euro'ya ihtiyacı var. Bosna-Hersek'teki UNDP, önde gelen bir inovasyon danışmanlığı kuruluşu olan Nesta ile birlikte, kırsal alanlarda elektrik şebekesi dışında yaşayan savaştan dönen aileler için yenilenebilir enerji çözümleri arayan küresel bir meydan okuma yayınladı. Başarılı olan teklif, ortalama bir ailenin enerji ihtiyacını karşılamaya yeterli ve yalnızca 5.000 avroya mal oldu. Aynı zamanda proje kapsamında esnek, güvenilir, kurulumu, bakımı ve kopyası kolay olması, iyi pil ömrü ve sıcak su kapasitesi ve düşük bakım maliyetleri ile olması gerekiyordu. UNDP ve Nesta tarafından alınan 37 başvurunun en iyileri iki ay boyunca sahada test edilmiştir. Sırbistan'dan "elefon inzenjering" tarafından tasarlanan kazanan ünite, yarışmada belirtilenden daha fazla enerji (2kw) ve daha uzun pil depolama kapasitesi (4,65 gün) sağlayan bir güneş ünitesiydi ve önemli bir sorunu çözmekteydi. Bu proje sayesinde bölgede önemli başarılar elde edildi.¹²

Uluslararası bağlamda 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri üzerine verilmiş olan örnek projeler UNDP tarafından desteklenmiştir. Daha iyi bir gelecek için hem UNDP hem ülkeler hem de önemli şirketler çalışmalar yürütmüşlerdir. Yukarıda daha çok ekolojik ve enerji kaynakları üzerine örnekler verilse de 17 madde için ayrı ayrı onlarca proje gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar uzun ve kısa erimli önemli başarılar elde etmiştir ve etmeye devam etmektedir. Bir sonraki bölümlerde de 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Türkiye ve Türkiye içerisindeki yerel yönetimler içerisindeki yeri örneklerle açıklanacaktır.

¹¹ UNDP Climate – The Power Of Peat - <https://undp-climate.exposure.co/the-power-of-peat>

¹² UNDP Eurasia - Bosnia and Herzegovina & Croatia: Energizing innovation <https://medium.com/innotion-in-the-age-of-the-sustainable-developme/bosnia-and-herzegovina-global-renewable-energy-challenge-651ef86564cb#ggg04mdu>

CIVIL TALKS

Ulusal Boyutu

2015 yılında gerçekleştirilmiş olan Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinin ardından Türkiye'nin de arasında bulunduğu 193 Birleşmiş Milletler üyesi ülke belirlenen hedefleri yerine getirmek üzere harekete geçmiş ortaklıklar ile birlikte pek çok proje gerçekleştirilmiştir. Türkiye, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri için ayrı bir eylem planı veya politika dokümanı üretmek yerine, SKH'leri ve göstergelerini bütüncül bir yaklaşımla Kalkınma Planları ve sektörel stratejilere entegre ederek hayata geçirmeyi ve izlemeyi bir politika yaklaşımı olarak benimsemiştir. Bu bağlamda, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine yönelik ulusal düzeyde gerçekleştirilmiş olan projelerin bazıları şu şekildedir:

- Birleşmiş Milletler 2030 SKH5 ' Toplumsal Cinsiyet Eşitliği' ve SKH10 ' Eşitsizliklerin Azaltılması' amaçlarına baktığımızda; cinsiyet temelinde ayrımcılık yapmama ve cinsiyet, din, ırk, etnik köken bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsamının desteklenmesi gerekmektedir. UNDP ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı iş birliğine yürütülen ' Kadınların Güçlenmesi Yoluyla Sosyal Uyumun Desteklenmesi Projesi'¹³ de bu hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmiş olup kadınların güçlendirilmesiyle birlikte Türkiye'deki Suriyeliler ve ev sahibi topluluklar arasındaki sosyal uyum desteklenmektedir. Proje temel olarak üç bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler şu:

- Suriyeli ve ev sahibi topluluk mensubu kadınların sosyal ve ekonomik yeteneklerinin geliştirilmesi,
- İki topluluk arasında sosyal uyum ve entegrasyonun sağlanması,
- Sosyal bakım ve sosyal destek hizmetlerinin tasarlanması ve pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi şeklindedir.

Proje ile Suriyeli kadınların içinde buldukları sosyal koşulların ve üretken faaliyetlere katılma ihtiyaçlarının detaylı bir değerlendirilmesi yapılması ile birlikte belirlenen ihtiyaçlara göre hedef gruplar için eğitimler, danışmanlık ve mentörlük hizmetleri ve sosyal hizmet desteği sağlanacak.

¹³ Bkz. https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/kad_nlar_n-guecnenmesi-ve-sosyal-uyumun-desteklenmesi-projesi.html. (2020).

CIVIL TALKS

- 'Kalıcı Organik Kirleticiler (KOK) ile Kirlenmiş Sahaların Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi'¹⁴ Çevre ve Şehircilik Bakanlığının UNDP ile olan işbirliği ile yürütülmektedir. Temel amacı ise, KOK 'larla kirlenmiş sahaların tespiti ve iyileştirilmesi konusunda teknik destek sağlayarak Türkiye'nin AB KOK Tüzüğü'nün uygulanması konusundaki kapasitesini artırmaktır. Proje kapsamında Kirlenmiş Sahalar Bilgi Sistemi ile KOK' lar ile kirlenmiş sahalar tespit edilip sınıflandırılacaktır. Daha sonra paydaşlar ile birlikte iyileştirme çalışmaları yapılacaktır. Bu çalışmalar diğer temizlik çalışmalarına referans olurken diğer taraftan, insan sağlığı ve çevre için risk oluşturan KOK' lar hakkında kamu farkındalığı oluşturulacaktır. Bu proje Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde SKH3 'Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam' başlığı ile zararlı kimyasallardan ve hava, su, toprak kirliliğinden kaynaklanan hastalıkların önüne geçilmesi konusuna atıf yapılırken; SKH15 'Karasal Yaşam' ve SKH13 'İklim Eylemi' başlıklarıyla da biyoçeşitlilik ve ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımı ve çevre kirliliği konularını ele almaktadır.
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) finansal desteği sağlanan 'Göksu-Taşeli Havzası Kalkınma Projesi'¹⁵ (GTHKP) Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Projenin genel amacını; değer zinciri gelişimi ve sürdürülebilir doğal kaynak yöntemi aracılığıyla ekonomik çeşitliliği destekleyerek kırsal yoksulluğun azaltılması oluşturmaktadır. Projenin gerçekleştirildiği alan içerisinde beklenen temel hedefleri ise şu şekildedir:

- İklimsel şoklara dayanıklılığın artırılması,
- Tarımsal üretimin ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi,
- Buna bağlı olarak çiftçilerin gelirlerinin artırılmasıdır.

¹⁴ Bkz. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/pops-cleaning.html>. (2020).

¹⁵Bkz. https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/goeksu-ta_eli-havzas-kalknma-projesi-gthkp-.html. (2020).

CIVIL TALKS

Proje kapsamında hedeflenen faaliyetler süresince Toros Dağları'nın yaylalarında yaşayan göçebe Yörüklerin ortak doğal kaynaklarının daha iyi yönetilmesi için destek sağlanacak ve yaşam standartlarının iyileştirilmesine de katkı sunulacaktır. Bu proje doğrudan Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden SKH15 ' Karasal Yaşam' ile ilişkilidir. Bu hedef doğrultusunda, sürdürülebilir kalkınma açısından önemli yararların sağlanması adına kapasite geliştirmek için dağ ekosistemlerinin, biyoçeşitliliğinin korunması ve güvence altına alınması gerekmektedir.

- 'Türkiye'nin Mühendis Kızları Projesi'¹⁶ hizmet ve imalat sektörlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu ana akımlaştırmayı, savunuculuk ve başarı öykülerini yaygınlaştırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda; UNDP, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Limak Vakfı proje kapsamında işbirliği içerisinde çalışarak mühendislik mesleğinde kız öğrencilerin katılımlarını arttırmaya ve güçlenmelerini sağlamaya yönelik hazırlanmıştır. Bu çalışmalar doğrultusunda Limak Vakfı seçilen lise öğrencilerini iş hayatında desteklemeye devam edecektir. Projenin beklenen temel çıktısı kadınların yüksek kalitede istihdamının ve önde gelen hizmet ve imalat sektörlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği sürdürülebilir büyümeye olan faydalarını göstermektir. Türkiye'nin Mühendis Kızları Projesi, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden SKH5 'Toplumsal Cinsiyet Eşitliği' amacı ile doğrudan ilişkilidir. Diğer taraftan da; SKH8 'İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme' ve SKH17 'Amaçlar İçin Ortaklık' başlıklarına atıflar yapılmaktadır.

¹⁶ Bkz. https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/turkey_s-engineer-girls.html. (2020).

CIVIL TALKS

Yerel Boyut

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin yaygınlaştırılması, eylemleştirilmesi ve yerel düzeyde ana akımlaştırılması noktasından yerel yönetimlerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Türkiye, 2015 Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nin ardından belirlenen 17 hedefi, ulusal ve yerel düzeyde hazırlanan strateji ve eylem planları içerisine dahil etmeye başlamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi de 5 yıllık eylem planları içerisine 2030 SKH'ni dâhil eden belediyeler arasındadır. Öyle ki 2020-2024 İzmir Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı doğrudan Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınma amaçlarının tamamını kapsayacak şekilde hazırlamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda İzmir yerinde gerçekleştirilmiş olan iyi uygulama örneklerinden bazıları maddeler halinde sunulacaktır.

- Sağlıklı ve kaliteli yaşam için temiz su kaynaklarının önemini vurgulayan Birleşmiş Milletler, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri içerisindeki 6 numaralı hedef olan 'Temiz Su ve Sanitasyon' ile herkesin güvenli ve temiz suya erişilebilmesini amaçlamıştır. Bu amacı göz önünde bulundurarak İzmir Büyükşehir Belediyesi de; İzsu Genel Müdürlüğüne yürütülen atık su arıtma hizmetleri kapsamında, AB standartlarında arıtım gerçekleştirmekte olan 66 adet atık su tesisi işletmektedir. 2030 SKH6 hedefini göz önünde bulundurarak atık su arıtma yatırımlarını büyüten İzmir Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Birliği standartlarında kişi başına düşen atık su arıtma miktarı beş büyük şehir arasında ilk sırada yer almaktadır.
- Karbondioksit azalması ve küresel ısınma ile mücadele eden bir dünya için yenilenebilir ve temiz enerji kaynakların kullanımını desteklemek amacı ile Avrupa Birliği Komisyonu Bünyesinde oluşturulan Başkanlar Sözleşmesi'ne İzmir Büyükşehir Belediyesi de 2015 yılında taraf olmuştur. İBB, sözleşme gereği 2020 yılına kadar sera gazı salınımını %20 azaltmayı taahhüt etmiştir. Diğer taraftan Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılmasını hedefleyen 2030 SKH7 'Erişilebilir ve Temiz Enerji' hedefi ile birlikte sıfır karbonlu şehir olma üzerine çalışmalar gerçekleştirilmesini hedefleyen SKH13 'İklim Eylemi' hedefi de göz önünde bulundurularak yenilenebilir enerji kaynakları üzerine İBB tarafından çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Çiğli Çamur Çürütme Kurutma Tesisi, Menderes'teki Solar Çamur Kurutma Tesisi ve Ekrem Akurgal Yaşam Parkı'nın aydınlatmasını sağlayan güneş enerjisi santrali gerçekleştirilen çalışmalarının bazıları. Aynı hedefler doğrultusunda Aşık Veysel Rekreasyon Alanı ve Buz Pisti, Seyrek Hayvan Barınağı, Ödemiş ve Bergama mezbahaları ile Aliğa İtfaiyesi, Ilıca İlçe Terminali'nin enerji ihtiyacını güneş santralleri ile karşılanması üzerine çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

CIVIL TALKS

SKH7 ve SKH13 kapsamında İBB'nin hayata geçirmiş olduğu tam elektrikli otobüs filosunun elektriği ESHOT Genel Müdürlüğü'nün Buca'da bulunan atölye binalarının çatısındaki güneş enerjisi panellerinden elde edilmektedir. Burada elde edile elektrik enerjisi sayesinde yılda 5 bin ton karbon salınımının önüne geçilmiştir.

Yine yenilenebilir enerji kaynakları ve küresel ısınma konusunda bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirme ve farkındalık oluşturma amacı ile Sağlıklı Kentler ve Temiz Enerji Müdürlüğü tarafından 3 yıldır süregelen "Küresel Isınma, Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Enerji Verimliliği" konulu eğitim projesi okullarda uygulanmaktadır.

- İzmir yerelinde çevre kirliliği ve iklim değişikliğinin de etkilerinin ardında gerçekleştirilen 'İzmir Körfezi ve Limanı Rehabilitasyon Projesi' yine 2030 SKH' leri ışığında gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, sürdürülebilir endüstrinin desteklenmesi ve bu doğrultuda yeniliklere yatırım yapılmasını hedefleyen SKH9 başlığı ve küresel ısınma, çevre kirliliği gibi nedenlerden dolayı su kaynakları tehlikede olup bu hedef doğrultusunda sudaki yaşam ve su kaynaklarını korumaya yönelik planları hayata geçirmeyi hedefleyen SKH14 başlığı göz önünde bulundurulmuştur. Körfez Projesi ile birlikte İzmir Körfezinin ekolojik ve ekonomik değerini arttırmak amaçlanmıştır. Projenin faaliyetleri doğrultusunda su kalitesi ve biyolojik çeşitlilik iyileştirilecek, İzmir Limanı'nın kapasitesi artarak bölge ve ülke ekonomisi kazanacaktır.
- İzmir Büyük Şehir Belediyesi körfez kirliliğinin önüne geçebilmek için, kirlilik önleyici ve koruyucu denetim ve hizmetler gerçekleştirmektedir. Bu hizmetler kapsamında her gün hem karadan hem denizden körfezde biriken çöpleri toplamaktadır. Denetim botlarından biri ile iç Körfez'de atıkların yoğunlaştığı bölgeler belirlenerek kirliliğe müdahale edilmektedir. İzmir Büyük Şehir Belediyesi'nin gerçekleştirdiği bu hizmet Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 2030 SKH14 'Sudaki Yaşam' başlığı kapsamında deniz ve kıyı eko-sistemlerini sürdürülebilir bir biçimde yönetmeyi hedeflemiştir.

CIVIL TALKS

Bireysel Olarak Neler Yapabiliriz?

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030 sadece ulusal/ uluslararası ve yerel karar vericiler tarafından değil, temel düzeyde her bir gezegen sakinin uyması gereken çerçeveleri içerir. Dünyanın değişmesini sağlayacak bu küresel hedefler uluslararası işbirliğini içerir fakat ortalama her insanın küçük adımlarla da olsa katkı sağlayabileceği maddelerden oluşmaktadır. Bu konuda küresel kamuoyunda ciddi bir farkındalık ve eyleme geçme durumu gerekmektedir. Değişim bireyde başlar ve topluluklara yayılır. Haydi sen de bu değişimin bir parçası ol geleceğini koru!

1. En temel ihtiyacımız olan suyu korumak ister misin? Basit ama etkili; evde kullandığın suyun farkında olarak başlayabilirsin. Duş almayı kısa tutabilirsin, musluğun açık kalma süresini ayarlayabilirsin. Bulaşık ve çamaşırlarını biriktirip makinede yıkayabilirsin.
2. Saçını ve kıyafetlerini kurutma makinesi kullanmak yerine doğal bir şekilde kurummasını bekleyebilirsin. Bu konuda güneşe güven!
3. Işık kirliliğine ve gereksiz enerji akışına engel olabilirsin nasıl mı? Işıkları kapatman yeterli. Televizyonun ya da bilgisayar ekranının sana gerekli ışığı sağlayabilir, ihtiyacın yoksa diğer ışıkları kapatabilirsin.
4. Beslenmeye dikkat ederek neler başarabileceğini düşündün mü? Taze yiyecekleri veya artakalan yemeklerini dondurup saklayabilirsin. Bu şekilde hem para hem de yiyecek tasarrufu yapmış olursun. Et, balık, ve kümes hayvanı tüketimini azaltıp, sebze tüketerek daha az üretim kaynaklarının kullanılmasına destek olmuş olursun.
5. Gıda alışverişlerinde pazar arabası ya da file kullanmalısın. Böylece olabildiğince plastik atık kullanımını azaltmış olursun.
6. Satın aldığın ürünlerde olabildiğince az ambalaj kullanılmasına dikkat etmelisin.
7. Çöplerini ayrıştırarak, geri dönüşüme destek olabilirsin. Kağıt, plastik, cam ve alüminyum geri dönüştürmek çöp alanlarını azaltır.

CIVIL TALKS

8. Hem sağlığın hem de evre için bisiklete bin, yr ya da toplu taşıma kullanabilirsin. Araba yolculuklarını minimize etmelisin.
9. Kullanmadığın her türlü eşyanı bağışlayabileceğini biliyor muydun? Hem evrendeki yardım derneklerini kullanabilir hem de belediyeler tarafından sokaklara konulan konteynerleri kullanabilirsin.
10. Kadınlar, erkeklere kıyasla daha az kazanıyor. Gelir eşsizliği hakkında bilgilen ve toplumsal cinsiyet eşitliğini savunarak gelecek nesilleri bu eşsizlikten kurtarabilirsin. Eşit işe eşit ücret için desteğini göstermekten ekinme.
11. Okuduğun kitapları, köy okullarına veya ihtiyacı olan çocuklara bağışlayarak eğitime sen de destek olabilirsin ve kağıt israfını azaltmaya yardımcı olmuş olursun.
12. Climate Neutral Now sitesinden bireysel karbon ayak izini hesaplayarak, karbon salımını destekleyebilirsin.
13. Her türlü kağıt israfından kaın.Kağıt banka dekontlarını kullanmak yerine evrimii ya da mobil cihaz aracılığıyla faturalarını deyebilirsin. ıktı almak yerine dijital notları kullanabilirsin. Kağıt kullanmazsan, orman yıkımlarına engel olabilirsin.
14. İnternette biraz araştırma yaparak sürdürülebilir uygulamalar edinmiş ve çevreye zarar vermeyen şirketlerden alışveriş yaparak sen de destek olabilirsin.
15. Gündelik seğimlerini sorgula ve değiştir. Sürdürülebilirliğini test ederek kararlarını almalısın.
16. Gerçekten geleceğini korumak istiyor musun? Sen de nder ol, öğren, ğret ve paylaş. Birlikte hedefleri öğrenelim birlikte harekete geçelim!

CIVIL TALKS

Değerlendirme

Bu rehberde, Civil Talks hedefleri doğrultusunda kaleme aldığı '2030'da Dünyayı Nasıl Görmek İstersin? Küresel Amaçları Sahiplenmek; Geleceği Sahiplenmek!' projesi kapsamında; Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030' a uygun olarak içeriği hazırlanmış olan 'İyi Uygulama Rehberi' ile yerel kamuoyu üzerinde farkındalık oluşturulması ve iyi uygulama örnekleri ile rol model olması amaçlanmıştır.

İlk olarak teorik olarak 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ele alınmış ve 17 maddesi ayrı ayrı incelenmiştir. Her maddenin daha iyi bir gelecek için önemi vurgulanmış ve sonrasında uluslararası, ulusal ve yerel boyutlarda önemli örneklerine yer verilmiştir. UNDP'nin de desteklediği uluslararası çalışmalar Türkiye için güzel örnekler oluşturulmuştur. Uluslararası örneklerden etkilenen İzmir yerel yönetimleri de 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda çalışmalar düzenlemiştir. Yenilenebilir enerji kaynakları ve küresel ısınma konusunda bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirme ve farkındalık oluşturma amacı ile Sağlıklı Kentler ve Temiz Enerji Müdürlüğü tarafından 3 yıldır süregelen "Küresel Isınma, Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Enerji Verimliliği" konulu eğitim projesi okullarda uygulanması önemli örneklerimiz arasında yer almaktadır.

Son olarak da, rehberimiz içerisinde bireysel olarak neler yapılabileceğine değinilmiştir. Her ne kadar kurumsal boyutlarda çalışmalar gerçekleştirilse de bireysel olarak önlem alınmazsa hiçbiri uzun soluklu olmayacaktır. Bu sebeple de her bireyin sürdürülebilir kalkınma adına 17 maddeye uyan davranışlar ve alışkanlıklar geliştirmesi gerekmektedir. David Naborra'nın da belirttiği gibi "Bir B planımızın ya da bir B gezegenimiz mevcut olmadığını unutmamalıyız".

KAYNAKÇA

Kocaoğlu, M. , Sert, S. (2018). Kentsel Sürdürülebilirlik Kavramı ve Kentsel Sürdürülebilirliğin Sağlanmasında Kent Konseylerinin Rolü Üzerine Bir Değerlendirme. Strategic Public Management Journal. 4. 8.

Kentsel- Kırsal Nüfus Oranı.(2020). <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/kentsel---kirsal-nu-fus-orani-i-85670#:~:text=D%C3%BCn%C3%BCn%20olduk%C3%A7a%20%C3%BCzerindedir.&text=Kaynak%3A%20D%C3%BCn%C3%BCn%20Bankas%C4%B1%20>

KENTGES. (2020). <https://kentges.csb.gov.tr/kentges-sureci-i-283>.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Belediye Kanunu. (2020). <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat-Metin/1.5.5393.pdf>.

Türkiye Belediyeler Birliği. (2020). <https://www.tbb.gov.tr/dis-iliskiler/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri/>.

T.C. Kalkınma Bakanlığı On Birinci Kalkınma Planı-Özel İhtisas Komisyonu Raporu. (2020). <https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/KalkinmaSurecindeSivilToplumKuruluslariOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf>.

İzmir Büyük Şehir Belediyesi Projeleri. (2020). <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/atik-su-aritma-tesis-yatirimlari-buyuyor/1313/4>.

İzmir Büyük Şehir Belediyesi Projeleri. (2020). <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/yenilenebilir-enerji-kaynaklari-projelerde-hayata-gecti/1316/4>.

İzmir Büyük Şehir Belediyesi Projeleri. (2020). <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/izmir-korfezi-rehabilitasyon-projesi-suruyor/1575/4>.

Türkiye’de SKH’ler ile ilgili İyi Uygulama Örnekleri. (2020). https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/kad_n-lar_n-gueclenmesi-ve-sosyal-uyumun-desteklenmesi-projesi.html.

Türkiye’de SKH’ler ile ilgili İyi Uygulama Örnekleri. (2020). <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/pops-cleaning.html>.

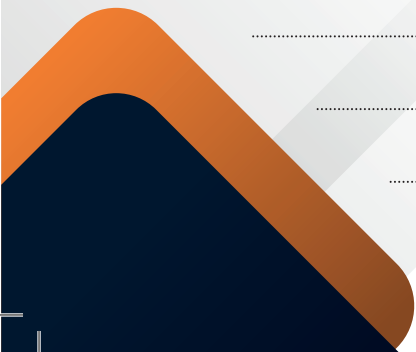
Türkiye’de SKH’ler ile ilgili İyi Uygulama Örnekleri. (2020). https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/goeksu-ta_eli-havzas-kalknma-projesi--gthkp-.html.

UNDP Eurasia – Can the Aral Sea Make A Comeback? - <https://undpeurasia.exposure.co/-can-the-aral-sea-make-a-comeback>.

Notlar

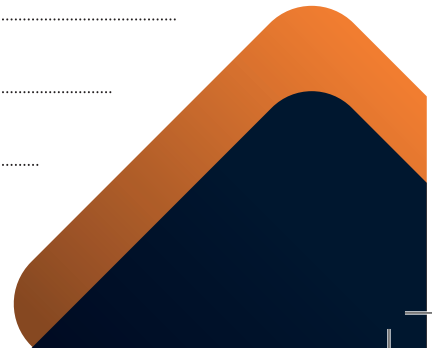
A series of horizontal dotted lines for taking notes, spanning the width of the page.

Notlar

A series of horizontal dotted lines for taking notes, spanning most of the page width.

CIVIL TALKS

Avrupa
Birliği **sivil
düşün**